

Beszámoló a Magyar Közgazdasági Társaság 2022. évi Vándorgyűléséről

A tudásalapú társadalom közgazdaságtanához Matolcsy György elnök, Magyar Nemzeti Bank előadása a Magyar Közgazdasági Társaság Vándorgyűlésén

Matolcsy György a Magyar Közgazdasági Társaság 60. Vándorgyűlésén egy új közgazdasági, gazdaságpolitikai gondolkodásra indítványozott a vitairatának bemutatásával, annak érdekében, hogy megoldjuk ennek az évtizednek a kihívásait.

Véleménye szerint más vezetni már a közgazdaságtant, mint korábban, amit a piac és a profit szerinti gondolkozással lehet összefoglalni. Helyette a fenntarthatóság körüli fogalmi rendet javasol. Ennek forrásait 1776-ra vezet vissza egészen Adam Smith-ig. Ugyanakkor nem állt meg a közgazdasági téziseknél, hanem egy erősen interdiszciplináris gondolkozást támogatott előadásában.

A gazdaságot és a történelmet egy összetett, a nagy testek hálózatos rendszereként értelmezte, amiket az eddigi száraz, ortodox törvényekkel nem lehet leírni. Ebben a világban a nem-linearitás és a bizonytalanság uralkodik, amelyben a szervezetek és az alapelemek hasonlítanak az élő rendszerekre és a fizikára. Ezáltal számos természettudományos törvényt, illetve elemet hívott segítségül a megértés érdekében, mint például a részecskefizikát és a geofúziót. Kiemelte továbbá a Pareto-elvet, az arányok és az aránytalanságok témájaként, mint kulcsfontosságú eszközt az új gazdaság érvényesítéséhez. Végül a Carnegie-elvet tűzte ki szellemi irányadónak, amit a nyitóbeszédében hallhattunk. Lényege, hogy a gondolat hozza létre a valóságot, tehát a fejünkben dől el minden.

A fenntartható közgazdaság elméletének fontosabb téziseire tért ezután át a beszédében. Az új gazdasági rendszerben a tudást találta legfontosabb értéknek. Ebben a tudásalapú gazdaságban a szellemi forrás adja az anyagi gazdagság alapját, amelyben a tehetség és a kreativitás erőforrásainak felhasználásával, illetve megosztásával a tudás exponenciálisan bővül. Ezáltal a növekvő hozadék elve lép a csökkenő hozadék elve helyére, a gazdasági tudás gyorsulva tágul. Az új kort az internet megjelenésétől számította (1996), ami a tudás megosztásának a technológiai hátterét biztosítja. Mindazonáltal ez a technikai eszköz csak akkor tud maradéktalanul érvényesülni, ha a fenntarthatósági fordulathoz kapcsolódik. Ez elkerülhetetlen a civilizáció fennmaradása érdekében.

Matolcsy véleménye szerint jövőkép nélkül nem érünk el célokat, és ehhez a teljesítmény folytonos, szigorú felmérése kulcsfontosságú. A gazdaságban a nagyobb összetettségre kell törekedni (Magyarország ebben a mutatóban áll a legjobban), különlegesnek kell lenni egyénként és országgént egyaránt. Továbbá, a felzárkózást csak és kizárólag egyensúlyi növekedéssel érhetjük el, amiről Magyarország 2020-as években letért. Viszonyítási alapnak a lengyeleket hozta fel, akik az egyediségükből kifolyólag valósították meg a sikertörténetüket,

emellett sokkal kiegyensúlyozottabb államháztartási hiánnyal működtek tavaly, mint a magyarok. Kötelezőnek vélte a Pareto-elv arányait alkalmazni az élet és üzlet minden szintjén a többleteredmény eléréséhez. A sikerhez továbbá megengedhetetlen a digitális átállás, és sajnos Magyarország elfogadhatatlanul rossz szinten van ezen a téren. Ezt az állam digitalizálásával javasolja kezdeni (jó példa erre Észtország és Skandinávia).

Szerinte a fenntarthatóságra nem várhatunk 2030-ig, most kell megvalósítani az energiahatékonyság megerősítését, amivel a külkereskedelmi mérleget is javítani lehet. Matolcsy leszögezte, hogy a gazdasági ciklusok hasonlóságának megfejtése elengedhetetlen. Úgy látta, hogy visszajönnek a 70-es évek, majd a 40-es évek, mert a világgazdaságot az 50 éves és a 80 éves ciklusok mozgatják. A ciklusok elemzése során nem lehet attól eltekinteni, hogy ezek valójában fraktálok, nem mechanikusan ismétlődnek, hanem minden ciklus eltér az azt megelőzőtől. Ha észrevesszük a különbségeket és hasonlóságokat, akkor időben meg tudjuk fejteni őket, és ez lehetővé teszi az egyensúly fenntartását. Ezt azzal a példával szemléltette, hogy amennyiben megoldjuk az eladósodás problémáját, akkor nem ismétlődnek meg a 70-es évek.

A jegybankelnök vár pénzügyi forradalmat is, amit a digitális jegybankpénzekre épül (kripto valuta helyett), és ezekből egy kosarat fognak képezni, ami többféle valutából áll a dollár mellett. A fenntartható közgazdaságtan implementációjához azt javasolja, hogy az extenzív, a munkaerő bevonására épülő modell (például a járműipar) helyett át kell térni az intenzív növekedés útjára, amely a magas hozzáadott értéket, a kutatást és az innovációt helyezi az előtérbe. A kihívások hatékony kezelésére erős központok, államok és jegybankok kellene, mivel szerinte az államok korát éljük. Kettős világrendszer felé haladunk, ahol az új irány egy integrált Eurázsia, ami sajnos nekünk nem feltétlenül kedvező. Iránytűként segítségül kell vennünk a többi ország mintáit, a történelmi ciklusokat, majd végül fel kell ismernünk a saját helyes mintáinkat, és temetni a hibásokat.

Fiatalközgazdász hallgatóként roppantul felvillanyoz, hogy a közgazdasági szakértők a tudásalapú közgazdaságtant helyezik fő irányelvnek a jövőbeli gazdaságpolitikai döntéshozatalba. Amíg fontosnak tartom az egyetemen tanult ortodox modelleket is, azonfelül a tudás értékének diskurzusa számomra nagyon fontos egy olyan interdiszciplináris tudományban, mint a közgazdaságtan, és remélem nagyobb szerepet kap majd az oktatásban.